

43, 4. Indra und Agni heissen *arisch*, d. h. den *Ariern* gewogen RV. 6, 60, 6: कृतो वृत्राण्यार्या कृतो दसांनि सत्पती, wofern nicht hier आर्या als ursprüngliche Betonung angenommen werden muss: *ihr schlaget die arischen und die fremden Feinde*; vgl. दासा वृत्राण्यार्या च 6, 33, 3. दासा च वृत्रा कृतमार्याणि च 7, 83, 1. 10, 69, 6. Später: *sich wie ein Arier betragend, eines Ariers würdig, ehrenhaft, ehrenwerth, edel*: गुरुपुत्रेषु चार्येषु M. 2, 207. R. 3, 2, 13. नवं वृत्तमार्यमनुस्मरन् 5, 36, 66. मार्गमार्यं प्रपन्नस्य 2, 113, 6. आर्या मतिं कृत्वा 6, 16, 72. आर्यमतिः SĀMĀHJAK. 71. स्त्रीणामार्यस्वभावानाम् R. 3, 2, 23. मनस् ङक. 21. vor einem nom. pr. ङक. 80, 23. Bei den Buddhisten erhält fast jedes Werk das Beiwort आर्य. Nach den Lexicographen bedeutet आर्य adj.: *aus guter Familie stammend* AK. 2, 7, 2. *ehrwürdig* (पूज्य), *vorzüglich* (श्रेष्ठ), *verständlich* (बुद्ध) ÇABDAR. im ÇKDR. entsprechend (संगत) AĠĀJA im ÇKDR. — 3) f. a) f. zu अर्य 1; s. daselbst. — b) ein Bein. der Pārvatī TRIK. 1, 1, 54. H. 203. an. 2, 346. HARIV. 3270. — c) ein bes. Metrum (aus 12 + 18 und 12 + 17 Moren bestehend) H. an. 2, 346. ÇRUT. 4. COLEBR. Misc. Ess. II, 72. 133. ईश्वरकृत्वेन चैतदार्याभिः। संक्षिप्तम् SĀMĀHJAK. 71. HORĀÇ. in Ind. St. 2, 277. — Vgl. अनार्य.

आर्यक (von आर्य) 1) m. a) ein ehrenwerther, ehrwürdiger Mann R. 5, 61, 15. — b) Grossvater ÇABDAM. im ÇKDR. MBH. 1, 5026. R. 2, 72, 5. 6. 4, 87, 6. — c) N. pr. der Sohn eines Kuhhirten, der zuletzt König wurde, MAĠĀH. 33, 22. 107, 17. — d) N. pr. eines Nāga MBH. 1, 1552. 5, 3639. fgg. — 2) f. a) आर्यका oder आर्यिका VOP. 4, 7. eine ehrenwerthe, ehrwürdige Frau ÇKDR. — b) आर्यिका ein bes. Nakshatra ÇĀNT. 1, 21. — 3) n. eine den Manen geltende Ceremonie (पिण्डपात्रादिपितृकार्यम्) TRIK. 2, 7, 7.

आर्यकुमार (आर्य + कुमर) oder आर्यकुमारः P. 6, 2, 58.

आर्यकृती (von आर्य + कृत) f. ved. P. 4, 1, 30. KĀTJ. ÇR. 4, 14, 1. klass. ०कृता Sch.

आर्यगण (आर्य + गण) m. s. आर्यसंघ 1.

आर्यगृह्य (आर्य + गृह्य) adj. durch ehrenwerthe Männer leicht zu gewinnen RAGH. 2, 33.

आर्यता (von आर्य) f. ein ehrenhaftes Betragen M. 7, 211.

आर्यत्व n. dass. RĀĠĀ-TAR. 1, 110.

आर्यदेव (आर्य + देव) m. N. pr. ein Schüler Nāgārjuna's VJUTP. 90. BURN. Intr. 447. 560. SCHIEFNER, Lebensb. 310 (80). MĒL. asiat. II, 171.

आर्यदेश (आर्य + देश) m. eine Gegend, die von Ariern, von Anhängern des arischen Gesetzes, bewohnt wird: आर्यदेशान्संस्थाप्य RĀĠĀ-TAR. 1, 315. आर्यदेश्य aus einer solchen Gegend herstammend: क्रात्रापाम् 6, 87.

आर्यपथ (आर्य + पथ) m. der Weg der Ehrenhaften: आर्यपथे व्यवस्थिता R. 5, 14, 67.

आर्यपुत्र (आर्य + पुत्र) m. Sohn eines Ariers, eines ehrenwerthen Mannes; ehrenvolle Bezeichnung des Sohnes eines ältern Bruders: ऊर्ध्ववर्षसहस्रान्ति प्रजापाल्यमनन्तरम्। आर्यपुत्राः कारिष्यन्ति वनवासं गते त्वयि ॥ R. 2, 23, 26. des Gemahls von Seiten der Frau, voc. R. 2, 27, 4. 3, 35, 112. 49, 9. 23. 53, 28. 4, 22, 30. 6, 23, 2. 94, 4. PANĀT. 221, 3. 231, 6. VID. 307. nom. ङक. 84, 12 (in der Anrede). KATHĀS. 17, 39. gen. 60. des Fürsten (Rāvaṇa) von Seiten eines Feldherrn R. 6, 8, 38. Nach H. 335: Gemahl im Drama.

आर्यप्राय (आर्य + प्राय) adj. von Ariern bewohnt: देश M. 7, 69.

आर्यब्राह्मण (आर्य + ब्राह्मण) oder आर्यब्राह्मणः P. 6, 2, 58.

आर्यभट्ट (आर्य + भट्ट) m. N. pr. eines berühmten Astronomen COLEBR. Misc. Ess. II, 378. u. s. w. LIA. II, 1133. fgg. WEBER, Lit. 228. fgg. Davon adj. ०भट्टिय LIA. II, 1134, N. 1.

आर्यभाव (आर्य + भाव) m. ein ehrenhaftes Wesen, Betragen R. 1, 1, 35.

आर्यमार्ग (आर्य + मार्ग) m. der Weg der Ehrenhaften oder der ehrwürdige Weg BURN. Intr. 83, N. 1.

आर्यमिश्र (आर्य + मिश्र) m. pl. eine Versammlung achtbarer Männer TRIK. 3, 1, 24. als Anrede: समन्तमार्यमिश्राणां साधूनां गुणवर्तिनाम् R. 2, 82, 18. एवमरुमार्यमिश्रान्प्रणयत्य MAĠĀH. 1, 10. von einer Person als Ausdruck grosser Hochachtung: आर्यमिश्रैः पुनरत्र केन प्रयोजनेन प्रसादः कृतः PRAB. 23, 2.

आर्ययुवन् (आर्य + युवन्) m. ein Arier-Jüngling; das n geht nicht in ण über gaṇa युवादि zu P. 8, 1, 11, VArt. 2.

आर्यराज्ञ (आर्य + राज्ञ) m. N. pr. eines Königs RĀĠĀ-TAR. 1, 110. 152. आर्यलिङ्गन् (von आर्य + लिङ्ग) adj. der von aussen die Zeichen eines Ariers, eines ehrenwerthen Mannes zur Schau trägt: अनार्यानार्यलिङ्गिनः M. 9, 260.

आर्यवर्मन् (आर्य + वर्मन्) m. N. pr. eines Königs VID. 231.

1. आर्यवृत्त (आर्य + वृत्त) n. das Betragen eines Ariers oder Ehrenmannes: सत्यधर्मार्यवृत्तेषु शौचे चैवारमेत्सदा M. 4, 17, 5.

2. आर्यवृत्त (wie eben) adj. der das Betragen eines Ariers oder Ehrenmannes hat: रत्नपादार्यवृत्तानां कार्टिकानां च शोधनात् M. 9, 253.

आर्यवेश (आर्य + वेष्ट) adj. auf die Art eines Ariers, eines achtbaren Mannes gekleidet: die Rathgeber des Königs Daçaratha R. 1, 7, 6.

आर्यव्रत (आर्य + व्रत) adj. der die Satzungen der Arier, der Ehrenmänner beobachtet MBH. 1, 7424.

आर्यश्रेतः patron. von अर्यश्रेत (v. l. आर्य) gaṇa शिवादि zu P. 4, 1, 112.

आर्यसंघ (आर्य + संघ) m. 1) Gesamtheit der Priesterschaft, Geistlichkeit (auch आर्यगण) VJUTP. 123. — 2) N. pr. eines berühmten Philosophen, Stifters der Schule der Jogākāra, BURN. Intr. 450. 540. LIA. II, 460. Er wird auch असंघ und असङ्ग genannt; vgl. MĒL. asiat. II, 172.

आर्यसत्य (आर्य + सत्य) n. eine ehrwürdige, erhabene Wahrheit, deren bei den Buddh. vier angenommen werden, BURN. Intr. 82, N. 1.

आर्यसिंह (आर्य + सिंह) m. N. pr. eines buddh. Patriarchen LIA. II, Anh. VIII.

आर्यकूलम् (von आर्य + कूल) adv. gaṇa स्वरादि zu P. 1, 1, 37.

आर्यागीति (आर्य + गीति) f. eine Abart des Ārjā-Metrums COLEBR. Misc. Ess. II, 73. 75. 154.

आर्याणक (von आर्य) N. pr. eines Landes RĀĠĀ-TAR. 4, 367. LIA. I, 6, N. 4.

आर्यावर्त (आर्य + वर्त) m. der Sammelplatz der Arier, so heisst nach M. 2, 22 das Land zwischen dem Himālaja und Vindhja, vom östlichen bis zum westlichen Meere. AK. 2, 1, 8. H. 948. M. 10, 34. RĀĠĀ-TAR. 3, 152. in einer Inschr. COLEBR. Misc. Ess. II, 234.

आर्याविलास (आर्य + विलास) m. Titel eines Werkes ŚĀH. D. 209, 4.

आर्याष्टशत (आर्य = आर्यभट्ट + अष्ट) n. Titel eines von Ārjāḥṣṭa